

Előfizetési feltételek:
 Vidékre postán vagy helyben hához
 (hordva)
 Egész évre 16 frt. Fél évre 8 frt.
 Negyed évre 4 frt.
Egyes szám 6 krajczár.
Hirdetmények díja:
 Hasábpapírtól egyszeri 4 hirdetésnél 12,
 kétszerinél 10, háromszorinál 8 kr.
 A nyitási papírtól 50 kr.
 Bélyegdíj külön 30 kr.
 Hirdetmények elfogadtatnak a ki-
 adóhivatalon kívül egyedül **Hansen-**
stein és Vogler hirdetésfelvételi
 hivatalában Budapeston: Dorottya-utca
 3. sz. I. em. Bék. Wallischgasse 10. sz.
 Prága: Graben 27.

KÖZÉPPÁRT

Politikai napilap.

Szerkesztői iroda:
 Belváros, kalap-u. 15. sz. I. em.
 A lap szellemi részét illető minden köz-
 lemény a szerkesztőséghez intézendő. —
 Bermentelen levelek csak ismert e-
 zekiől fogadtatnak el. — Keziratok nem
 adatkak vissza.
Kiadóhivatal:
 Belváros, Lipót-u. 2. sz. földszint **(Ker-**
tesz József könyvnyomdai irodája)
 hova a lap anyagi részét illető közleme-
 nyek (előfizetési pénzek, hirdetések
 kiadás körüli panaszok) intézendők.

Budapest, május 18.

Holnap fogja a képviselőház tárgyalni a kölcsönről szóló törvényjavaslatot, mely mintegy zárkövet képezi az eddigi boldogtalan és könnyelmű gazdálkodásnak. Igaz ugyan, hogy még több súlyos és bizonyos tekintetben dracoi intézkedéseket kellend elviselelnünk, melyek mind megannyi elkerülhetetlen következményei az elkövetett hibáknak, de azok, úgy vagyunk meggyőződve, kísérve lesznek oly tettek által, melyek a jelen bajainak orvoslására, a jövőnek biztosítására alkalmasak, s ezáltal az áldozatot elviselhetőbbé teendik.

Ezen helyzettel szemben általános volt azon meggyőződés, hogy a kölesön — talán a szélső-
 bal kivételével — minden nehézség nélkül meg fog szavaztatni.

Azon értekezlet, melyhez a miniszterelnök a Deákpart, középpárt és balközép kiválóbb tagjait meghívta, s melyen a szóban forgó törvényjavaslat beterjesztése előtt a pénzügyminiszter ritka őszinteséggel és a legkisebb részletekig menve föltárta az ország pénzügyi helyzetét, följogosított mindenkit a föntebbi föltévére már azért is, mert pártkülönbség nélkül belátta minden államtérfin a kölesön megkötésének elkerülhetetlen szükségét.

S ez alkalommal nem akarjuk elmulasztani elismerésünk kifejezését azon, talán inkább Ghyecynek mint Bittónak tulajdonítható helyes újításért, mely az említett értekezlettel lett parlamentaris életünk gyakorlatába bevezetve, s melynek követését minden fontosabb alkalomnál melegen ajánljuk a kormányának.

Ezen helyzettel szemben méltó föltünést, sőt mondjuk meg őszintén, némileg visszatetszést is szült a balközép azon váratlan elhatározása, hogy a kölesön megszavazását azon föltételhez kösse, miszerint az abból befolyó összegekből 5 millió forint fordítassék a pénzváltás enyhítésére.

Valóban ha valaki, úgy Ghyecy Kálmán, aki a kiegyezés óta pénzügyi helyzetünk és politikánk irányában folytonosan a Cassandra szerepét játsza, nem érdemelte meg azt, hogy most midőn a mások bűnének leróására kénytelen a keserű poharat kiüríteni, ez nékie még az által is nehezítették meg, hogy kezeit megkötni kívánjuk.

Már is találkoznak hangok a közönségben és a sajtóban, melyek a balközép lezen magatartásában nem látják egyebet, mint kaczerkódó licitációt szemben az Irányi-féle, a mai gyűlésben indokolt indítványával, s tekintettel az épen e perczben — mellékesen legyen mondva: nagyon észrevétlenül — lefolyó szélsőbali országos gyűlékezettel.

Nincs szándékunk ezen fölfogás helyességét kuantni, ámbár egyéb tartható indok hiányában nagyon is megbocsátható volna annak elfogadása, egyedül arra szoritkozunk, hogy helytelenségét mutassuk ki azon indokoknak, melyek a Tisza Kálmán által képviselt kisebbségi véleményben foglaltatnak.

Mindenekelőtt helytelennek kell kijelentnünk azon eljárást, hogy a kölesön megszavazása oly föltételhez köttetik, mely magával a kölcsönnel semmi összefüggésben nem áll.

Ha meggyőződött a baloldal arról, hogy a kölesön fölvétele szükséges, ha bizik Ghyecy Kálmánban, hogy nem kérne kölcsönt, ha nem kellene, akkor szavazza meg azt föltétel nélkül, ellenkező esetben pedig tagadja meg kimélet nélkül, de ne kössön szavazatához oly föltételt, mely a szükséges összegből 5 milliót von el apénzügyér rendelkezése alól.

De ha magát azon czél veszzük tekintetbe, mely eléretni óhajtatik, akkor is ki kell mondanunk abbéli meggyőződésünket, hogy föltévé, miszerint az 5 millió a balközép kívánsága sze-

rint adatik ki az egyes pénzintézeteknek, a czél elérve nem lesz.

Azok, akik a pénzváltás csapásai folytán elvesztették hitelképességüket, akkor sem fognak hitelt nyerni a pénzintézetektől, melyek ma inkább óvakodnak a veszteségtől, mint valaha, s még inkább óvakodnának, ha oly pénz elhelyezéséről volna szó, melyért az államnak kamatot kellene fizetnie.

Hivatkozás történik, a monarchia másik felében tett intézkedésekre; szivesen elfogadjuk ezen hivatkozást, mert épen az ott tapasztaltak mutatják, mikép oly természetű válságot, mint az, mely nálunk létezik, pénzsegélyvel megszüntetni lehetetlen.

Lehetetlen volna ez még akkor is, ha túltéve azon kérdésen, vajjon az állam jogosan segíthet-e egyesek az összes adózók rovására, — elég pénzünk volna arra, hogy nem kölesön, de ajándékképen adák ki a pénzt.

A baj sokkal mélyebben gyökerezik, mint sem, hogy azt egyesek fölsegélyzése által orvosolni lehetne.

Az annyira elterjedt szédélgést minden sajnós következményeivel együtt ki kell irtanunk. Speculációt, a munkanélküli rövid időben elérhető tulságos nyereszkezdéstől, a solid bízós nyeresémeny felé irányoznunk, mely csak munkának, műveltségnek, kulturának lehet a kifolyása.

Igaz, súlyos csapások érték ez országot, épen kifejlődésének legrohamosabb korszakában, sokan önhiba nélkül áldozatai lettek a válságnak, vizsgálatalunkra szolgáljon azonban az, hogy tíndérképét látván a jólétnek, fölébredt a nemzetben a vágy annak elérésére, s a szomorú leezke után azon áldásos meggyőződés is, hogy azt nem a szédélgés, de a komoly munka útján lehet egyedül biztosítani.

— **Minisztertanács.** A mai napon 3 fősége elnökléte alatt tartott minisztertanácson elhatározatott, miszerint a szerb egyházi congressus f. é. júliushó 12-dikén egybe fog hivatni.

— **Igazságot kérünk.** E czim alatt jelent meg egy 192 lapra terjedő mű, melyben a határörvidéki erdőüzleti társulat a közte és a határörvidéki kincstár között fölmerült differenciákat, valamint ezen vitás ügynek folyamát az erre vonatkozó nevezetesebb okmányokkal, közli kérve a képviselőházat, hogy a társulatot a vitás kérdésnek teljesen igazságos alapon és mielőbb eszköz-
 lendő megoldatásában támogassa. A mű első része egy 6 főségéhez intézett kérvényt, második része pedig XVIII. mellékletei tartalmaz.

— **Az osztrák delegatio** mai ülésében elintézte a hadügyi költségvetés rendes kiadásainak 1—21 tételét a delegatio hadügyi albizottságának indítványai értelmében; csak a 7-dik tételnél lett a III-dik osztályú őrnagyok részére rendszeresített kiánt 33,819 forint törlőve.

— **A magyar delegatio** tegnapi ülésén elfogadtott az illető albizottságok indítványai szerint a közös pénzügyminiszterium budgetje, a tengerészeti költségvetés rendes kiadásai és ugyanennek extraordinariumából 5 tétel. A 6-dik tételnél az „Erzherzog Karl” építésére előirányzott 520,000 frtot törlték. A „Tegethoff” hajóra praclinált 282,000 frt szavazásra került, de a többség, mely ennek elfogadása mellett szavazott, 31 szavazattal többlet nem tudott fölmutatni. — Ekkor a mult években is előfordultó vita, ily szavazási eredmény következményére nézve ismét szőnyegre került. Végre elhatározatott, hogy e kiadás új szavazás alá fog bocsáttatni.

— **A magyar delegatio** ma este 6 órakor tartott ülésében névszerint szavazás mellett 33 szavazattal 23 ellenében megszavazta a „Tegethoff” hajó építésére kért 282,000 frtot.

Ezután következett a hadügyi költségvetés tárgyalása, melyet Bujanovics előadó tárgyalagos beszéddel nyitott meg. Széll Kálmán ismert 2,500,000 törlést czélzó indítványát adta elő kiténő s valóban államférfini beszédben, mely nagy hatást tett úgy a delegatio tagjaira, mint a hallgatókra; Széll Kálmánt még nem hallottuk jobban, világosabban és egyuttal melegebben szólni, mint ez alkalommal.

Domahidy Ferenc is benyújtá indítványát, mely 8 millió törlését czélozza és azt kellően indokolta. Bővebb tudósítást holnap hozunk.

— **A jogügyi bizottság** tegnap d. e. 10 órakor tartott ülést a fizetési meghagyásokról szóló törvényjavaslat tárgyában. A bizottság elhatározta, hogy a törvényjavaslat tárgyalásába ezuttal nem bocsátkozik, hanem azt a baadandó perrendtartás módosítása iránti tvjavaslattal egyuttesen fogja tárgyalás alá venni.

— **Mire szükségeltetik a 42 millió?** A „P. N.” e kérdésre a következőleg felel:

A kincstárnak, hogy a remélt bevételek mellett az előrelátott kiadásokat fedezhesse, a következő összegekre lesz az idén hórlóra szüksége:

Juniusban . . .	14.776,000
Juliusban . . .	5.900,000
Augusztusban . . .	1.140,000
Szeptemberben . . .	3.759,000
Októberben . . .	5.193,000
Novemberben . . .	—
Deczembenben . . .	10.792,000

Összesen 41.550,000 frtra.

Ezen, közel 42 milliónyi szükségletben (hozzá számítva ehhez az adóbevételeket, melyek az ősz hónapokban jelentékenyek) befoglaltatik a jövő évi január 1-én megkivántató 17 millió frt is. Mind e számítások a mult év bevételi adataira alapítják, még pedig lakként, hogy a f. é. január—februári bevételek kedvezőbb számai mellett 2 millióval számítottak nagyobbra a bevételek, mint a mult évek. De attól tarthatni, hogy valamint az 1873. év kedvezőlenebb volt a megelőzőnél, úgy — könnyen megeshetik — hogy az 1874-iki a tavali rossz évek kihatása alatt sok tételben elmarad az 1873-ki eredmény mögött, s ez eshetőségrel való gondoskodás egyik oka annak, hogy a pénzügyminiszter már most az egész 76 millió fölvételére kér fölhatalmazást.

— **Az erdélyi hazarész országos képviselői** tegnapi értekezletükön befejezték a Királyhágón-tuli municipiumok területi kikerekítésére vonatkozó albizottsági jelentés részleteinek tárgyalását.

— **Az országos magyar iparegyesület** tegnap délelőtt tartá a városház tanácstermében Keleti Károly miniszteri tanácsos, s társulati alelnök elnökléte alatt közgyűlést. Az elnöki megnyitó, mely föltéte tartalmaz gazdag volt, sajnálattal emelte ki az eddigi elnök, Weninger Vincének visszaléptét, ki sokszor távol léte miatt határozottan visszavonulván, midőn lemondása sajnós tudomásul vétetett, Conlegner Károly indítványára egyhangulag Szilávy József, volt miniszterelnök kiáltott ki elnöknek, kit széke elfoglalására egy küldöttség fog fölkérni. Mudrony Soma igazgató fölvásta az egyesület gyors emelkedéséről szóló örvendelest jelentést, aztán egyes kitűnő iparvállalatok birtokosai és munkásainak adatván ki a szokásos érme, megdícséséről oklevelek: 13 képviselő-bizottsági tag választása föganatosított.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése május 17-én.

(Dél 12 órakor.)

Elnök: Perczel Béla. Jegyző: Mihályi Péter.
 A kormány részéről jelen vannak: Ghyecy Kálmán Pauler Tivadár.

Széll Kálmán előadó: A t. háznak a mult ülésben hozott határozata folytán van szerencsém előterjeszteni a központi bizottság jelentését az államkölesön fölvételéről szóló törvényjavaslat tárgyában. Van szerencsém egyuttal bejelenteni, hogy a központi bizottság jelentése ellenében a 2. osztály előadója, Tisza Kálmán képviselő ur különvéleményt nyújtott be, mely a központi bizottság jelentésével egyuttal kinyomatván, a t. ház tagjai közt ma már szétosztatott.

Van szerencsém ezen jelentés beadása után a t. házat arra kérni, méltóztassék a kölesön fölvételéről szóló törvényjavaslat és a jelentés tárgyalására határnapot kitűzni. (Félkiáltások: Holnap! Mások kedden!)

Ghyecy Kálmán pénzügyminiszter: A tárgy fontoságánál fogva magam is czélszerűbbnek tartanám ha a t. ház inkább keddre méltóztatnék kitűzni a tárgyalását. (Helyeslés.)

Elnök: Tehát a keddi ülés első tárgya lesz, az államkölesön fölvételéről szóló törvényjavaslat tárgyalása.

Csengery Antal: Van szerencsém a budapesti állami tanítóképezde tanárainak kérvényét benyújtani, melyben kéri, hogy javadalalmazás tekintetében az állami középiskolai tanárokkal egyrangba tétessenek, ami nagyon méltányos.

Tóth Vilmos a nyitrai megyei gazdasági egyletnek

Flammarion

két kérvényét nyújtja be, az egyikben egy önálló földmívelési minisztérium föllállítását, a másikban az egyesület által mint gazdasággá alakított Szent-János-efanti birtok megvehetése iránt a minisztériumhoz benyújtott kérvényének pártolását kéri.

A beadott kérvények a kérvényi bizottsághoz tétetnek át.

Molnár Aladár előadó benyújtja az osztályok előadóból alakult központi bizottság jelentését a gymnasium és reáliskolákról szóló törvényjavaslat tárgyában. Kéri kinyomatását és napirendre tűzését.

A holnapi ülés napirendjének tárgyai a következők; a gazdasági bizottság két jelentésének tárgyalása, továbbá Irányi Dániel a pénz- és hitelválság ügyében beadott határozati javaslatának főlvétele és az ügyvédi rendtartásról és ennek elintézése után a gyakorlati bírói vizsgáról szóló tvjavaslat tárgyalása.

Ülés vége 12 óra 25 perckor.

A képviselőház ülése május 18-án.

Elnökök: Perczel Béla.

Jegyzők: Huszár Imre, Mihályi P., Széll K., Wächter Fr.

Mihályi P. jegyző olvassa a jegyzőkönyvet, mely hitelesítettik.

Miniszterek közül jelen vannak: Trefort Ágoston, Bittó István, Ghyeczy K., gr. Szapáry Gy., Pauler T., gr. Zichy József, Szende Béla.

Dekány Károly Beszterce város kérvényét nyújtja be a belügyminiszternek a törvények megsértése miatti vád alá helyezése iránt.

Huszár Imre Oblat Ignác volt lotto gyűjtő kérvényét nyújtja be az általa 24 éven át kezelt lotto-gyűjtőde leendő visszahelyezése iránt.

Tisza László: az erdély kerületi székelyhuzárság mondur-alapja tárgyában már mind ő, mind Bakcsi F. kérdést intéztek a belügyminiszterhez. Ez ügyben azonban máig sem történt semmi; nem csak, hanem az illetők a katonai alaplól kölcsönt vévén föl, saját pénzüktől kamatot fizetnek. Különösen a most leégett Egerbegy lakói is, kik ez alaphoz jogosultak, a legnagyobb inséggel küzdenek. Ezért a következő határozati javaslatot nyújtja be:

Határozati javaslat.

Mondja ki a képviselőház, hogy a belügyminisztert oda utasítja, miszerint azon összegeket, melyek az egerbegyi, aranyosi és háromszéki volt székely huzárokat mint a ló és mondur szerzési alapok maradványai illetik, s részben még az absolut kormány alatt különböző adópénztárakhoz letéteményeztetettek, osztassa ki az ezredszámadások alapján az erre jogosult családok közt, s törtenjék ez meg legelőbb és haladéktalanul, a közelebbi napokban csaknem egészen a tízvéz martalékvá lett szegény Egerbegyen, hol ez összeg hirteleni folyóvá tétele által nem egy család mentetik meg a legnyomasztóbb inségtől.

Nagy György egy régebb, öt hó előtti interpellációját újítja meg, mely a kisbirtokosok nyomorán lett volna nyhítendő. — Azóta a kormány változott, de a helyzet is változott, — rosszabbra. Azért megújítja interpellációját s kéri: fognak-e már valahára e kérdésre válaszolni?

Szogyenyi László Bittó István és Teleszky István képviselők igazolását jelenti a harmincz nap föntartása mellett.

Elnök Ghyeczy K. végleges igazolását jelenti be. (Éljenzés.)

Molnár Antal a XLIII-dik kérvényi sorrendet nyújtja be.

Pauler Tivadar igazságügyér a következő három törvényjavaslatot terjeszti be: az ülnökök szaporításáról a kereskedelmi kamaránál, a nők nagykorúságáról s a pörrendtartás módosításáról szóló törvényjavaslatokat, az elsőt az osztályokhoz, más kettőt a jogügyi bizottsághoz kéri utasítani.

Radó Kálmán a ház júniushavi költségvetését terjeszti elő. (Elfogadtatik.)

Továbbá a gazd. bizottság ajánlja a képviselőházi könyvtár 500 frtnyi dotációját 200 frtra szállítani. Előadó ajánlja e javaslat elfogadását.

Puiszky Ágost: A gazdasági bizottság meg sem hallgatta a könyvtári bizottságot s így terjeszti elő javaslatát. A könyvtári bizottság már nagy megtakarítást eszközölt a könyvtár ingyen elhelyezése által, szemben a gazd. bizottság javaslatával. Előadja a könyvtár okvetlen szükségleteit. A könyvek kötésére 800 frt kell évenként; hiányosak kiegészítésére kell évi 200 frt. Könyvtári irnoknak 200 frt. Előre nem láthatókra 50 frt. Folyóiratokra kell évi 1300 frt. És így a havi 300 forintból is egy új könyvet sem lehetne venni, 200 forintból pedig kijönni teljesen lehetetlen. Pedig a könyvtár igen nagy használat alatt van: 400 mű vétetett ki és helyben 500 mű olvastott. Azért kéri elvettetni a gazd. bizottság javaslatát.

Szontagh Pál. Azt hiszi, mult pályáján nem mutatta magát a pazarlás barátjának: azért fontosnak kell lenni, mi most más irányban szólni kényszeríti. Ha egy gazdának nincsen fűtőszere, azt tanácsoljuk, hogy könyveivel fűtsön be? — s ahelyett, hogy a fenyítésről mondjon le, gyermekei tanítóját bocsássa el? (Helyeslés.) Azért már a decorum kedvéért is kéri a gazd. bizottság javaslata elvetését.

Csernatony Lajos. Azt hiszi, hogy lehet a ház kiadásában is gazdálkodni, például a sok haszontalan nyomtatványokban. (Helyeslés.)

Radó Kálmán. A gazd. bizottság nem akarta megátolni a könyvtár fejlődését; több mint 11 parlament cserében küldi meg példányait; az iratok bekötése is maradhat pár évre. Különben a ház bölcsességétől függ e tárgyban határozni.

Horváth Mihály. A gazdasági bizottság meg se kérdezte a könyvtári bizottságot; azért ide kell áttenni ez ügyet.

A ház elfogadja a régi összeget.

Radó Kálmán olvassa a gazdasági bizottság harma-

dik jelentését a Wodianer-féla nyomdának 24,000 frtért megvételét illetőleg, melyet a gazd. bizottság nem javasol. (Helyeslés.)

Várady Gábor fölszólal a miatt, hogy a nyomtatványok igen későre jutnak a képviselők kezei közé. Az angol parlament nyomtatványait egy hó, a képviselőházéit fél év mulva kapják meg a képviselők. Kéri: szándékozik-e ház elnöke ez iránt intézkedni.

Elnök. A naplót és jegyzőkönyveket az állam nyomdája készíti, mely nincs kötelezve. Intézkedni fog, hogy jövőre idejében kaphassa meg a képviselőház az iratokat.

Majoros István. Fölvilágosítást kér a följánlt nyomdákat illetőleg.

A ház elfogadja a gazdasági bizottság jelentését.

Gr. Batthyányi Ferencz főrendiházi jegyző áthozza a vasuti sérülésekre és marhavészre vonatkozó javaslatokat.

Ezután **Irányi Dániel** indokolja szabatosan a pénzülség és inségesek tárgyában benyújtott határozati javaslatát.

Utal mindazon intézkedésekre, melyek ez irányban a monarchia másik felében történtek, s azoknak nálunk még inkább szükségét látja.

Fölemlíti a bankérdést, és azt mondja, miszerint ha az előbbi kormányok elmulasztották a kedvező alkalmat a valuta helyreállítására, arra most várni nem lehet, föl kell állítani a bankot, ha másmép nem lehet, kényszer cursus mellett is, különben azt hiszi, hogy oly jövedelmező vállalatra mint egy papírjegybank akár Hollandiában akár Angolhonban könnyen találhatni a szükséges tőpét.

Szapáry Gyula gr. belügyminiszter a pénzülség és a bank kérdésében a pénzügyminiszter nyilatkozatára utal, ezeknél többet, vagy mást a kormány ma sem mondhat. Az inségekre nézve kijelenti, hogy éhség sehol sem uralkodik, ott hol némi inség mutatkozott és adók kiméletesen hajtának be, a jövőre nézve nem oly aggasztók a kilátások, május 18-dikáig 80 törvényhatóság részéről beadott jelensékekből csak 12 mondja a várandó termést rosznak.

Minden hozzá intézett kölcsön-kérvényt figyelembe vette, egyet sem tagadtott még, s még sem vétetett a rendelkezésére bocsátott 1¹/₂ millióból több igénybe, mint 570,000 frt, 180,000 forint még függőben van, de ennek sem ő az oka, így például Zemplénmegye 50,000 forintot kért, mikor már utalványozni akarta, kijelenté, hogy nem kell csak 10,000, mert azt mondja, hogy talán erre sem lesz szüksége.

A munkahiány sem oly nagy, mert például Somogyban a törvényhatóság az inségesek fölszólására czéljából megkezdett munkákhoz alig kapott munkásokat.

A ház névszerint szavazással 158 szavazattal 111 ellenében Irányi határozati javaslatának tárgyalását elutasítja, távol volt 172 képviselő, a középpárt egy része a kormányval és többnyire nagyobb része az ellenzékkel szavazott.

Következett az ügyvédi rendtartás fölötti általános vita folytatása.

Stanescu a törvényjavaslat ellen szól és azon szempontból indol ki, hogy a létező bajok nem a személyekben, az ügyvédekben, hanem az institúciókban rejlenek.

Ghyeczy Samu melegen pártolja a javaslatot, szavai azonban a már türelmetlen háznak figyelmét nem képesek lebilincselni.

Tisza László sem szerencsésbb, ő törvényjavaslat ellen szól, ő nem akar sem papi, sem katonai, sem közjegyzői, sem ügyvédi közszelemet.

Deáky Lajos időszerűtlennek látja a törvényjavaslatot, indítványt nyújt be, hogy annak tárgyalása halasztassék el akkor a midőn a polgári és büntető-törvénykönyv megalkotva, a telekkönyvi eljárás, a bélyeg és illeték körüli intézkedés, és a esődtörvény megállapitva leend.

Miután még az előadó **Matyska** az ellenindítvány beadója **Hammerberg** és **Pauler** miniszter kiki a saját álláspontja védelmére kelt, következett volna a szavazás, 20 tag azonban annak holnapra halasztását kérte, mire nagy zaj támadt a baloldalon, a nevek fölvásása kéretett, constatáltott, hogy jelen van-e a 20 tag, kettő hiányzott, helyettük azonnal más két tag irta alá az elhalasztási kérést, minek helyessége vagy helytelensége fölött észrevételek ejtettek, ezen nem igen építetes kis jelenetben **Horváth Gyula**, **Tisza Kálmán**, **Somssich Pál** és **Péchy Tamás** vettek részt.

A szavazás holnapra halasztott. Végül még zajos beszélgetés keletkezett a szünetelés tárgyában, alig volt már képviselő a helyén, valamennyien a terem közepén állottak, végre is az e fölötti határozat is a holnapi ülésre maradt.

Ghyeczy Kálmán pénzügyminiszter beszéde

május 13-dikán tartott ülésben.

(Vége.)

Miképen lesznek t. ház foganatosíthatók a 9-es bizottság javaslatai, mely összegek fognak a megtakarításokból az állam pénztárának javára háramlani, mily összegben lesz az állam jövedelme öreghithető, azt szám szerint nézetem szerint kifejezni most még nem lehet, és miután conjecturákra pénzügyi terveket építeni nem óhajtanék, számokat a tekintetben mondani sem kívánok, de elismerem, hogy czéljuknak kell lenni: minden módon törekedni arra, hogy azon helyes javaslatok, melyeket a 9-es bizottság tett, kellőleg érvényesíthessenek, s e tekintetben tájékozást fog leginkább nyújthatni a legközelebbi év költségvetésének betervezése, mert azon alkalommal már módja lesz a t. háznak részleteiben is megismerni azt, amit most csak általános szempontokból lehetne tárgyalni. Ezen költségvetésnek minden irányban őszintének kell lenni és ennek bemutatásakor lesz ideje annak is, hogy egyszersmind tervezetek terjesztessenek elő arról, hogy az államháztartásunknak helyreállítására és föntartására szükséges összegek miképen állíttassanak elő.

Mert az év folyama alatt, midőn már a pénztárba a szükséglet beállott, gondoskodni az állam jövedelmeinek öreghithetéséről, a pénztár szükségleteinek fődözéséről, nézetem szerint nem lenne czél szerű intézkedés. (Helyeslés.)

Midőn tehát végleges véleményem és javaslataim előterjesztését az államháztartás föntartására szükséges összegekről és azok előállításának módjáról részemről és a költségvetés betervezésére vagyok kénytelen elhalasztani, ez alkalommal is kijelentem azon meggyőződésemet, hogy a legnagyobb erőfeszítéssel törekednünk kell arra, hogy az 1875. évben államháztartásunkban, az egyensúly vagy egészen helyreállítsunk, vagy legalább oly módon állítsuk helyre, hogy annak végleges egyensúlyba állítása fölött többé kétség ne lehessen. En, ha annak idejében szükség fog reá mutatkozni, ha erőm és tehetségem engedi, kötelességemnek fogom ismerni a ház elé terjeszteni mindazon javaslatokat, melyek nézetem szerint az állam jövedelmének fokozására a szükséges összegek beszerzésére megkívánatnak. Ezek közt, ha a körülmények egy kivánandják egyáltalános jövedelmi adónak tervezetét is előterjeszteni bátor lesznek. (Helyeslés.)

Mert azon vélekedésben vagyok, hogy midőn rendkívül eszközökigénybevendők, rendkívül körülményeknél fogva az állam polgárai a közterhekhez való hozzájárulásra nézve, akkor miután minden egyes adó magában tökéletlen több adónemekről kell gondoskodni, hogy a kivetendő teher az ország polgárainak több osztályai közt oszljék el és egy vagy más adónak tulságos fölemelése által az illető osztályok aránytalanul ne sújtassanak. (Helyeslés.)

Akár mikép gondolkozunk, nézetem szerint tökéletesen áll: hogy rendszeres közigazgatás nélkül államot föntartani nem lehet; a rendszeres közigazgatás pedig a mai idők viszonyai szerint mindig költséges, és csupán megtakarítások által, ha valóban ázsiai állapotokat előidézni nem akarunk, az államháztartást rendezni nem lehet, hanem gondoskodni kell ugyan egyrészt minden erővel megtakarítások eszközzéséről, jó közzgazdasági politika követéséről, de más részről fokozni kell az állam jövedelmeit, és miután kölcsönököt mindig nem vehetünk föl, államjóságainkat pedig és bányáinkat csak akkor adhatjuk el, ha rájuk vevő jelentkezik, a czél elérésére, melyet említettem, más eszköz a közadózásnál nem létezik. Súlyosak kétségkívül az ország körülményei, súlyosak a terhek, melyek vállainkon fektésznek, de én részemről azon meggyőződésben vagyok, hogy Magyarország népe bir annyi anyagi erővel és tehetséggel, hogy rendes viszonyok közt államháztartását saját erejéből és tehetségéből föntartja, (Élénk helyeslés) rendkívül körülmények között pedig igénybe lehet és kell ideiglenesen venni fokozottan is, az állam polgárainak adóképességét. Sőt midőn az állam életföntartása, Magyarország fönlállása követeli, pénzügyeink rendezése nélkül pedig Magyarország fönn nem állhat, akkor fokozottabb mérvben igénybe venni az állam polgárainak áldozatkésztségét: az államnak kötelessége is. (Helyeslés.)

Nézünk, t. ház, mit tettek hasonló körülmények közt más nemzetek? Angliában. Midőn a mult időkben viselt háborúk következtében súlyos terhek nehezdedek az országra, mindenekelőtt igen nagyon fölemeltettek a határvámok; 29-féle különböző fogyasztási adó hozatott be. Bor, gyertya, üveg, szappan, papír szövet és kávé, théa stb. mind fogyasztási adó alá vettek. Iparadó hozatott be, mely szerint a keresetmódok legnagyobb részére bizonyos évi taksák, és nem eszekelőt vettek ki; luxus-adók hoztattak be, hintóakra, lovakra, ablakokra, eselédre, vadászatra, hajporra és nemesi címerekre (Derültég.) Behoztattak sokféle bélyegadók, és nem esekély összegben évenként emeltettek.

Az állami földadó Angliában nem nagy, de a községi, megyei és szegényadónak összege igen nagy terhek nehezedik a real-birtokra, ugy, hogy 1860-ban Nagy-Britannia és Irland községi, megyei és szegényadójának összege 15 millió font sterlinget tett, és egy harmadfél annyit, mint ami összes egyenes államadónk tesz. Ezen fölül általános jövedelmi adó hozatott be, és bátor vagyok arra figyelmeztetni, hogy 1842-ben hozatott be, midőn Angliának államháztartási deficitje csak 23 millió frt volt. Fokoztatott az időről időre egész 7%. és minden ellenzés dacára, egész a mostani időkig kisebb nagyobb mérvben föntartott. De épen ezen intézkedéseinek köszönheti Anglia azt, hogy nem csak tetemesen leszállította a határvámokat, nemcsak megszüntette, kevés kivétellel, a fogyasztási adókat, hanem különben is az anyagi jólét és szellemi képzettség oly fokára emelkedett, minőre a történelem kevés példa mutathatik föl. Ha Amerikáról akarunk szólni, melyről nemattaly polgártársaink azt vélik, hogy ott talán nem is fizetettik adó, bátor vagyok e tekintetben némely adatokat előterjeszteni:

A mult háborúk idején, különösen pedig az utolsó polgári háború következtében nagyban emelkedvén az állam költségei, szintén igen fölemeltettek a határvámok. Behozatott az általános iparadó, melyet a földmívelésen kívül minden keresetmód: ügyvéd, lelkes, ács, szappanos, haszonbérő stb. évenként bizonyos taksákban fizetni tartozik. Behoztattak luxus-adók, kocsikra, klavirokra, billiárdokra, arany-órákra, ezüst-édegyekre; behozatott egy általános fogyasztási adó minden készítményre nézve, kivéven a földmívelés termékeit, a melyek között csak a pamut hagyatott fogyasztási adó alatt. Minden készítményre, mint mondám, fogyasztási adó van vetve és igen egyszerű módon szedetik.

Mindaz, a ki valamely készítményt állít elő, minden hónap elején az adóhivatalnál bejelenteni tartozik, hogy készítményeiből mennyit s mily áron adott el, hogy mennyit használt föl a maga és családja számára és ezen ekképen eladott, elhasznált készítmények után 6% százalékot fizet fogyasztási adó fejében, miután azt természetesen a vevőnek beszámította, megengedem, hogy lehetnek számos családok és visszaélések e tekintetben, de vannak számos ellenőrzési szabályok is. Különösen pedig súlyos büntetések vannak szabva azokra, kik megpróbítják ezen jövedelmét az államnak. Igen sok millióra

megy azon összeg, mely ezen ezimen az állam pénztárába foly, de következik ezen adó behozatalából az is, hogy az északamerikai állampolgár tetőtől fogva talpig ruhájának minden részétől, minden élvezetétől naponként fogyasztási adót fizet. (Derültség.) Vannak ott nevezetes bélyegadó, azonfelül általános jövedelmi adó, melynél fogva minden polgár 600 dollár jövedelmen felül 5000 ig 5%-ot, azonfelül 10%-t tartozik fizetni. Minden adóknál elkövetett visszaélésekre, az állam jövedelmeinek csökkenésére igen súlyos egy pár évre terjedő fogság és több ezer fitra rugó pénzbéli büntetések vannak kiszabva. S mindezen adókat Amerika azután is föntartja, hogy háborút bevégezvén, némely évben nagy fölöslege van, mert államadóságait kívánja törleszteni.

Olaszország hasonló bajban lévén, mint mi, szintén az által rendezti háztartását, hogy különféle adókat hoz be. Franciaország egy év alatt 800,000 fittal szaporította adójának összegét. Tekintünk akár Ausztriában 1867-ben mi „Te Deum laudamus“ énekeltünk, hogy mily jó állapotban vannak financiaink, a Lajthán-tal azonban ellenkező utat követtek. Eladták az államjavakat, eladták az állami bányákat, fölemelték az adókat, mert magának a coupon-adónak fölemelése felében legalább az osztrák állampolgárokat terheli, mert az államkötvények legalább fele osztrák állampolgárok birtokában van. Ennek következtése az, hogy az ő háztartásuk most rendben van, a Te Deum laudamus őt énekelhetik, mi pedig egészen más nótát hangoztatunk. (Nagy derültség.)

Ezeket, t. ház, csak azért voltam bátor fölhozni, hogy azon megjegyzést tehessem, hogy ha más és nagy hatalommal bíró nemzetek állami háztartásukat nem voltak képesek más után helyrehozni, mint azon módon, melyet említettem, lehetséges-e, hogy minékünk lehet legyen ezt kényelmesebb módon eszközölni, és midőn a világ látja, hogy mit tettek hasonló esetekben más nemzetek, lehet-e reményünk, hogy visszaállithassuk állami hitelünket, hanem ugyanazt tesszük, mit e nemzetek cselekedtek; ha mi is tényekkel nem bizonyítjuk be, hogy nem kölesönökből akarunk mások rovására élni, hanem önmagunk tartani államháztartásunkat saját erőnkkel, a magunk emberségéből. (Élénk helyeslés.) Igaz, hogy azon nemzetek, melyeket említettem, az általuk viselt háború folytán fölszaporított költségek miatt hoztak azon áldozatokat, melyeket jeleztem. Némileg a mi bajainknak is ez a kuforrása ugyan, de különben legyen szabad megjegyezni, hogy nemzetek állami pénzügyi krízisekben szintegy elvérezhetnek, mint a fegyver éle alatt. A különbség a kettő között csak az, hogy a harc mezején diésősggel hunyunk el a nemzetek, míg pénzzavarokban diestelenül vesznek el, faik áldozatkész-ségének hiánya miatt. (Élénk helyeslés.)

Kérem a t. házat, méltóztassék az általam betejesztet törvényjavaslatot a pénzügyi bizottsághoz szentes tárgyalás végett utasítani. (Élénk, hosszan tartó éljenzés.)

A szélsőbaloldaliak orsz. népgyűlése.

Budapest, május 18.

A tegnapi nap sok vidéki atyafira emlékeztetés marad. Netáni félreértések elkerülése végett sietve jegyezzük föl, hogy nem a tegnapi nagy hideg, hó és havas eső miatt, mely még a fővárosi körökben is aggályt keltett, hanem az egyesült ellenzéknek országos népgyűlése miatt, mely a tegnapi napon tartatott meg Budapesten, a Belezny-kert helyiségében.

Az ember alig hűm, hogy ily időben, par excellence, földműveléssel foglalkozó népünknek ideje van a politikálásra, pénze van a haszonmélküli utazásokra és kedve a banquetirozásra.

Szomoru időnkben még jobban elszomorodunk, ha tekintetbe vesszük, hogy ép a józan magyar népek jut eszébe ily politikai komédiában szerepelni és magát néhány szélső képviselőtől Budapestre összehoztatni. Avagy tán azt hiszik e jumbor atyafiak, hogy az ország és saját jólétükön lendítenek az által, ha pénzüket most, midőn annyi házban üres már a ládafia, hiábavaló utazásokra és nagy, közös eszem-izomra tékozzolják.

Mi nem vagyunk a népgyűlések elleneségei; de az ilyet nem tudjuk eléggé rozsnálni. Ennél a kérdések egész sora lett szőnyegre hozva anélkül, hogy már megelőzőleg magában a párt kiválóbb tagjainak körében nézetegység jött volna létre. Így aztán nem lehetett csudálni, hogy a Budapestre citált atyafiak közt is voltak eltérések és az elvhi Csanády is alig juthatott szóhoz. Beszéltek mindemről és még azonföli találmiról. A politikai frázisok zagyaléka ugyancsak jó papamorgóul szolgálhatott a Jacques Bonhomme-oknak, kik megilletődtek, midőn Vidliczkay József az iszákosság ellen prédikált.

A népgyűlés határozataira külön-külön reflektálni nem akarván, csak röviden mondjuk el abbéli tapasztalatainkat, melyet a gyűlésből merítettünk, hogy a szélső balpárt, mely oly ostentatíve szokta programjainak preciositását hirdetni, maga sincs tisztában azzal, hogy tulajdonképen mit akar.

E népgyűlésnek semmi fontosságot nem tulajdoníthatunk. Következéseiket csakis a korteskedéseknél fogjuk tapasztalni, mert alkalom nyújtott egynemely falusi szónok és tribunnak új schlagwort-okat és frázisokat el-sajátítani, melyeket a jövő választási mozgalmaknál használni fog.

Ezen meggyőződésünkben nem helyeselhettük az országos népgyűlésnek megtartását.

De ne szóljunk többé a korteskedést előkészítő jelenetekről; beszéljen helyettünk maga a jelentés a gyű-

lésről, hogy olvasóink abból meggyőződést szerezzenek maguknak a szélső baloldaliaknak törekvéséről.

Az egyesült közjogi ellenzék és 48-as párti vidéki körök küldöttei tegnap délelőtt összejöttek Budapesten a Belezny-kertben „tanácskozni a haza állapota fölött.“ Azon gyűlések közt, melyek a haza megmentésére javaslatba hozattak, ott levén az általános szavazati jog is, a munkáspárt is részt akart venni a népgyűlésen. E párt vezetési a gyűlés előtt meg is jelentek a központi ellenzéki kör elnökénél, hogy ez iránt értekezzenek. Itt azonban azt kapták feleletül, hogy nem „népgyűlés“ fog tartatni, hanem az ellenzéki vidéki körök képviselői fognak tanácskozni. Ennek következtében a munkások nem jelentek meg tömegesen; de Lukács István, ki a legutóbbi munkásgyűléseken elnökölt, mégis jogosítva érezte magát a „munkások nevében“ szólni. Ez a Belezny-kert helyiségeiben összegyűlt munkásoknak annyival inkább visszatetszett, mert a „népgyűlés“ az általános szavazati jogot nem fogadta el.

A gyűlés egyébiránt sokkal nyugodtabban folyt le, semmint a viharos előértekezet után várt lehetett volna; az egyesült közjogi ellenzék és a 48-as párt szónokai nem igen ütköztek össze, az utóbbiak tetemes kisebbségben levén; a viták, a Simonyi Ernő által behozott cloture daczára, meglehetősen hosszúra nyultak; egy buzgó vidéki honfi, ki nem tudott hozzájutni, hogy államférfiu eszméit „nagy“ dictióban mondhatta el, azzal segített magán, hogy az egyes szónokokat egész periódusok elszavalásával szakította félbe és így mondta el apránként a maga mondkáját. Modora nagy tetszésre talált és a közbeszólások igen sürtűek voltak, olykor zajosak is; az „átkos közügyek“ persze nem hiányozhattak.

Pont tíz órákor a helyiség már tele volt, az összegyűlték, Simonyi Ernőt és Ragályi Ferdinándot elnökökké, Csávolszky Lajost és Fehér Péter kecskeméti tanárt jegyzőkké választották.

Simonyi Ernő üdvözlö a gyűlekezetet és közönet mond, hogy a küldöttek ily nagy számban jelentek meg, tanujelét adván így a nép érdekeltségének a közügyek iránt, valamint annak is, hogy a nép tudja, miszerint kötelessége a parlamentet és a kormányt ellenőrizni. Ezután kifejti, hogy a központi ellenzéki kör nem egy pártmunkát alakítására, hanem egy ellenzéki szövetség alkotása céljából hívta össze ezen népgyűlést. Szövetséget kell alkotni mindazon pártokból, melyek azt akarják, hogy Magyarország önálló, független állam legyen, és melyek azt vallják, hogy ezen cél csak az 1876. 12. t. ez. eltörlése által érhető el. (Zajos helyeslés, fölkiáltások: vesszenek a közösügyek!) amely pártok azon meggyőződésben vannak, hogy az ország java a 67-es kiegyezés miatt nem virágozhatik föl, hogy a közösügyes rendszer volt az, mely hazánkat jelenlegi szomoru állapotába döntötte. Ezen állapoton segíteni, ezen nagy bajokat orvosolni jöttünk itt össze, de az állami létünket veszélyeztető bajoknak eleje fog vétetni, ha a nép hangosan fog nyilatkozni. Szólv ezután leírja a jelen kormányrendszer gazdálkodását; beszél a pénzügyi állapotokról, majd azt találja, hogy sokkal nagyobb csapás emél az erkölcsi veszteség, amiről nem hisszük, hogy Magyarország képes volna önálló államot alkotni. Hogy mindezen segítve legyen, szükséges, hogy az ellenzék az országgyűlésen többségre jusson. Ez eddig, úgy mond — azért nem történt, mert az ellenzék szét volt forgácsolva. Ennek véget lehetne vetni, ha az ellenzék nem törődne azzal, hogy az egyes árnyalatok minő nevet vesznek föl. Ha mindazok, kik Magyarországot önállónak kívánják, nem tekintenek minden egyéb, kisebb-nagyobb fontosságú kérdésre, akkor orvosolva lesznek hazánk nagy bajai.

A gyűlés ezután áttért a kitűzött pontok vitására, hogy azonban ez ne tartson soká, Simonyi úgy intézkedett, hogy azok, kik valamely pont iránt ellenvéleményen vannak, válasszanak a maguk köréből egy szónokot, aki érveiket kifejtse; azután az központi kör részéről valaki védelmezni fogja az eredeti szöveget, és ezzel a vita beárul.

Az első pontnál, mely kimondja, hogy mindazon pártok és árnyalatok, melyek Magyarország önállóságát óhajtják, egy párttá alakulnak, szemben azokkal, kik megnyugosznak a közösügyes rendszer fennmaradásban, fölszólal:

Csanády S. Kijelenti, hogy nincs ellenvélemény a javasolt ponttal, mert az abban foglalt magasztos elveket tökéletesen osztja, hanem azt óhajtáná, hogy ott, a hol Magyarország önállóságának visszaszerzéséről van szó, tétessék ki az is, hogy „az 1848-ki törvények alapján,“ mert nem akarná az ügyet rosakaratu föremagyarításoknak kitenni. (Zajos ellenmondás.) Ha ez nem fogadtatik el, mondassék ki legalább a „personal unió“ (Nevetés;) ha ez sem, akkor tétessék ki legalább az, hogy „a jelenlegi közösügyes alapon sem kormányt támogatni nem vagyunk hajlandók.“ (Derültség.) Ezt szükségesnek tartotta volna a balközép a Tisza-párti árnyalattal szemben, a mely elfogadta a közösügyes alapot és így nem sorolható az önállóságot követelő magyarországi pártok közé.

László Imre a központi ellenzéki kör nevében kifejti, hogy a 48 szó megemlítése felesleges, mert nem 48-as párt alakításáról van szó, hanem Magyarország megmentéséről; a personal unió megemlítése még fölöslegesebb, mert a közjogi ellenzék nem akar forradalmat. Csanády Sándor erre a 48-as párt nevében kijelenti, hogy közre fog működni az elvhi baloldallal Magyarország fölszabadításán.

Ezek után az első pont egyhangulag elfogadtatik az eredeti szerkezetben.

Gubódy Lajos Mező-Turrol, örömet fejezi ki a fölött, hogy a közjogi ellenzék meghasonlása immár véget ért.

A népgyűlés ezután a második pontra tér át, mely az általános, titkos, községenkénti szavazást mondja ki.

Vidliczkay József hosszabb, mérsékelt beszédben kifejti azon indokokat, a melyek az általános szavazati jog ellen fölhozhatni szoktak; szólv a mérsékletet és rendet hangsúlyozza, ő a javasolt pont helyett ezt kívánja kimondatni: „Az 1848. V. t. cz. választói census elvének föntartásával és hazai viszonyainkhoz, a korszellemhez

mért szabadelvű alkalmazásban úgy alakíttassék át, hogy a vesztegetések és kihágások ellen szigoru törvény hozassék.“

Lukács István „a munkások nevében“, általános emberiségi szempontból az általános szavazati jog mellett szól.

Irányi Dániel az általános szavazati jog mellett nyilatkozik és Vidliczkay ellen polemizál; enyebíránt a kérdést nyilt kérdésnek kívánja tekintetni.

Szólv még Oláh Károly, a „Debrecezen“ szerkesztője, Pap László Déváról az általános szavazati jog ellen, mire Simonyi Ernő javaslatára Vidliczkay indítványa elfogadtatik.

A harmadik pont, mely a teljes lelkiismereti szabadságot mondja ki, vita nélkül egyhangulag elfogadtatik.

A negyedik pont, mely a törvényhatósági intézményt népképviselési alapra kívánja fektetni, Pétery Károly fölszólalása folytán, oly hozzátétellel fogadtatik el, hogy „a népképviselés és községi önkormányzat alapjára“ stb.

Az ötödik pont a hűbéri viszonyok végleges rendezését követeli.

Vidliczkay József hosszabb beszédben fejtegeti, hogy népünkben a szegénységgel az iszákosság is terjed, és hogy ezért szükséges volna országoserte mértékleteségi egyleteket alakítani. (A mellékhelyiségekben ép ekkor szólt meg a cigányzene.)

Madarász József nem foghatja meg, hogy a regaleügyek rendezéséhez, hogy kerülnek a mértékleteségi egyletek.

A hatodik pont, mely az önálló vámterület helyreállítását követeli, vita nélkül elfogadtatik.

A hetedik pont azt kívánja, hogy állíttassék föl az önálló nemzeti bank, továbbá oly hitelintézet, mely a kisebb földbirtokosoknak mérsékelt kamat és törlesztésmellett hitelt nyújtson.

Helly Ignác hosszasan fejtegeti, hogy mily szép dolog az a nemzeti jegybank. Mezősy László közbeszólására, magyarázná meg, miféle alapokból fog ezen jegybank föllállítani, azt feleli, hogy erre nem felel, nem bocsátok ki a részletekbe, de meg van győződve, hogy a nemzet akarata elég arra, hogy a jegybank föllállíttassék.

Németh Albert ezt nem hagyhatja szó nélkül és arra vállalkozott, hogy kimutassa a nemzeti bank föllállításának lehetőségét.

Végül Ragályi Ferdinánd mondta el életrajzát, elbeszélve, hogy 1862-ben a filirati párthoz tartozott, de az egész párt elhagyta őt és így Deák-pártból elvhi ellenzéki.

Ezzel a népgyűlés véget ért és következett a disztribúció az „Uj világ“-ban, hol a közösügyes hadsereg „Parma“ ezredének zenekara jeles magyáros játékkal fűszerezte a közös ügyes rendszer vesztére mondott áldomásokot.

Különlélek.

Budapest, május 18.

(Kinevezések.) Az igazságügyminiszter Czink Vidor pápai járásbírói irnokot a veszprémi kir. törvényszék mellé bírósi végrehajtóvá, a szilagy-somlyói kir. törvényszékhez II. osz. irodatisztá Szabó Mihály debreczeni kir. törvényszéki segédlekkönyvetelőt, a nagy-károlyi kir. törvényszékhez eljövő Szabó Pál ottani díjas jogyakornokot, Schmidt József fogaras-városi irnokot a fogarasi kir. törvényszékhez teleknyvi irnokká, a pénzügyminiszter Dr. Hally Jenő pénztári ellenőrt a máramaros-szigeti bányagazgatóság kerületébe III-ad oszt. erdészé nevezte ki. Sümegh Vilmos magy. kir. erdőgazkornokot a máramaros-szigeti m. k. bányagazgatóság kerületébe pénztári ellenőrré nevezte ki.

— Honvédségi kinevezések. Király ő fősége a magyar honvéddalbiztossághoz főhadbiztosság a honvédségi hadbiztosság főnökévé: Cserhalmay Ferenc honvédelmi miniszteri osztálytanácsost s ezen miniszterium III. osztályának vezetőjét, jelenlegi alkalmazásában való meghagyása mellett; hadbiztosság: Jabloniczky Sándor I. osztályu honvéddalhadbiztost; I. oszt. alhadbiztossá: Stanyó Vilmos, II. oszt. honvéd-alhadbiztost; II. oszt. alhadbiztossá: Mehrbrot Frigyes, honvéd-főhadnagy-kezelőtisztet; a kezelési ágban: II. osztályu százas-kezelőtisztekké: a következő főhadnagy-kezelőtiszteket: Steidl Károlyt, Somlyay Györgyöt, lipőci Lamos Antalt, csik-szent-mihályi Sándor Györgyöt, Györgypál Józsefet, Bagoly Józsefet nevezte ki.

— Rendjel-eső. A hivatalos lap legközelebbi száma szerint ismét egy sereg rendjel-osztatott ki. Ez uttiban azonban a kitüntetések a munkát jutalmazták, s a keresztet a valódi érdem kapja. A mult évi kolera-járvány elfojtása körül tett fáradozások elismerésül ő fősége: Reményffy József nógrádmegyei balassagyarmati ügyvéd és megyei bizottsági tagnak a Ferencz József-erdos lovagkeresztjét, dr. Barbás József pestvárosi kórházi orvos, Beller József ezimzetes apát és miskolci plebános, dr. Szabó Dávid szabolcsmegyei főorvos, dr. Rakita Alajos pestvárosi kórházi orvos és dr. Szóts Emil kolozsvári országos kórházi orvosnak a koronás arany érdemkeresztet, Garami Jakab szabolcsmegyei volt sebész, dr. Ixl Soma miskolcz-városi orvos és dr. Obláth Mór zemplénmegyei járási orvosnak az arany érdemkeresztet, továbbá Keczer István árva-megyei lehotkai bíró, Palugyay Nándor lipótmegyei csend-biztos és Stankovics Mátyás árva-megyei trsznetai bírónak az ezüst érdemkeresztet adományozta, s egyuttal megen-gedte, hogy dr. Hammerschmidt József árva-megyei főorvos, Heitler Sámuel árva-megyei kerületi orvos, dr. Papp István naszdóvidéki főorvos, Schurina István trsznetai gymnasiumi igazgató és Tibád Antal udvarhelyszéki királybíróknak ugyanazon alkalomból elismerése nyilvá-níttassék.

— Értesítés és fölhívás. Gróf Mikó Imre a következő értesítést teszi közzé: „A székelytörténeti pályadíj-alap ügyében kiküldött permanens ügyintéző bizottság Bányai Vitális pénztárnok és bizottsági tag urat fölhatal-mazván és fölkérvén a pályadíjalapra még ezután beér-kező adományok elfogadására és hírlapilag az eddigi mó-don való nyugtázásra, erről az ügy pártolói azon fölhívás-sal értesítettek, hogy az alapra szánt adományait s a kikkül gyűjtések vannak, az ily összegeket Bányai Vitális

pénztárnok urhoz sziveskedjenek beküldeni. Az ügyintéző bizottság f. évi ápril 26-án tartott üléséből. Gróf Mikó Imre.

— **Liszt Ferencz** tegnap este utazott el a fővárosból. Újtát egyenesen Rómának veszi, de Flórenczben is megáll s ott tölt két-három napot, Rómában a Hohenlohe-kastélyban rendeztek be számára lakást, hogy egész csöndben és nyugalomban szentelhesse idejét Budapesten megkezdett oratóriuma befejezésére. A mestert sokan kísérték a pályafőhöz, művészek, főurak stb., s a viszontlátás biztos reményével váltak el. Liszt a nyár végén érkezik vissza.

— **A belgrádi konzul ellen** panasztemel az „Alföld”, hogy Kállay Béni ur a magyar hatóságokkal való levelezéseiben a német nyelvet használja. Az aradi kapitányi hivatal — írja a nevezett lap — többször kénytelen rendőri ügyekben a belgrádi osztrák-magyar konzulhoz Kállay Béni urhoz fordulni, természetesen magyarul fogalmazott megkeresésekkel. Az ő magyar család ivadéka azonban: Kállay ur mindannyiszor németül válaszol vagy kérdeget, s ez elég impertinentia egy magyar embertől, ki igen jól bírja nemzeti nyelvét, s kit Magyarország csak úgy fizet, mint állami közegét, miként Ausztria. Egyébiránt elvárhatnók gr. Andrássy Gyula külügyminiszter úrtól, hogy utasítsa valahára diplomatai s kereskedelmi közegeit, miszerint ne ignorálják folytonosan a magyar állam s hivatalos nyelvének létezését.

— **Az időjárás** még mindeddig sem fáradt bele borzasztó saltomortaleiba. A rózsák hónapja a május októberi esőzéssel köszöntött be, azóta mindig hidegebb-hidegebb lett, végre tegnap, mint akár a december megrázta szakállát, s rózsák helyett valóságos havat, dért zuzott hullatott. Az ország több részében havazott. A Mátrát, mint a „Gyöngyös” írja vastag hólepel borítja. Erdélyben most már a harmadik hólepel szakadt le az égről, s borított be egyes vidékeket. Késmárkon erős hóesés, a bánáiban esővel váltakozó hóesés, Nagy-Várad vidékén hosszantartó hóesés, Kassán hóesés, Béla-Bányán pedig 5 fok hideg mellett oly nagy hó esett, mint télen, az egész vidék hóval van borítva,

s a legelőn sok marha megfagyott. A nevezett helyről távirják, hogy ott még folyvást tart a hózivatar. A budai hegyeken tegnap hó fehérett. Magában a fővárosban ma zuzzal vegyes eső cseppek hullottak. A hőmérő tegnap este 8 órakor 4 fok, ma reggel 6 órakor szintén 4 fok meleget mutatott. Hogy a hőmérsék estétől reggelig alább nem szállott, talán a nagy szélnek lehet köszönni, mely valóságos orkánként dühöngött tegnap estétől kezdve ma d. u. 2 óráig. Most már kissé csillapodott, de koronkint még mindig a leghevesebb szétrohamok rengetik a házak tetőit. Az utcák valóságos téli képet nyújtanak. A meleg kabátok, téli felöltők ismét előkerültek. A zöldbeli mulatóhelyek teljesen üresek. Mindenki aggódva tekint a holnap, holnapután elé; mert ha melegebb légáramlat nem fordul felénk, a fagy tönkre teszi a gazdáknak annyi viszontagság után még megmaradt reményét. A hőmérő ma este 6 órakor 4 és fél fok meleget mutatott. A zöldbe tervezett majálisok természetesen elmaradtak. A gazdaszszonyegylet közönséges teszi, hogy a mai napra tervezett majálisát bizonytalan időre elhalasztja, s az új határidőt annak idején közölni teszi.

Nemzeti színház. Kedd, május 19. „Alfonz ur.” Vigjáték 3 fől.

Táviratok.

Páris, május 17. Az utolsó versaillesi tudósítások föntartással azon hírt közlik, hogy a miniszterium a következőleg alakult meg: Goulard belügy, Chaudordy külügy, Magne pénzügy, Mathieu Bolet közmunkák, Deseiligny kereskedelem Dejarins közoktatás, Bertauld tábornok hadügy. Goulard határozottan az alkotmánytörvények megszavazása és a septennatus szervezése mellett nyilatkozik. Egész Franciaországban a legteljesebb nyugalom uralkodik.

Páris, május 16. Goulardnak értekezlete volt Mac Mahonnal. A lemondott miniszterek a válság befejeztéig folytatni fogják a közigazgatási ügyek vezetését. Úgy látszik, hogy az alkudozások holnap folytatattatni fognak.

Versailles, május 17. A mai hivatalos lap jelenti, hogy Mac Mahon elfogadta a cabinet lemondását. Az új cabinet megalakításával Goulard bizott meg, és reméli, hogy az holnap vagy holnapután meg lesz alakítva. A republikánus lapok hangsúlyozzák a nemzetgyűlés mielőbbi föloszlatása szükségét.

London, május 18. Tegnap az orosz czár tiszteletére a sydenhami kristály-palotában fényes ünnepély volt, melyen az orosz vendégek és a királyi család tagjai jelen voltak. A közönség, mintegy 40 ezer ember, a legmelegebben üdvözlé az orosz czárt. A czár tegnap a fiatal Napoleon herceget fogadta.

Róma, május 16. Nisone commendator a királyi ház miniszterévé nevezetett ki. — Az „Economista d'Italia” jelenti, hogy Visconti Venosta külügyminiszter és gr. Wimpffen magyar-osztrák követ f. hó 15-én aláírták az olasz-magyar-osztrák consulsági egyezményt.

Bukarest, május 18. A szerb fejedelem több napi látogatásra ide érkezett.

Konstantinápoly, május 17. A volt bécsi nagykövet, Aairify bey az elmozdított Rasid basa helyébe külügyminiszterré nevezetett ki.

Közgazdaság.

Budapest, május 18.

A budapesti gabna- és értéktözsde. Május 18. A múlt héten forgalomban volt 30 ezer vm. magyar buza 4—10 krral emelkedett minék folytán a külföldi ára is emelkedőben volt. A tőzsdén a hangulat ma lanyha volt, esekély forgalom mellett. Eladattak: magyar díjsorsjegyek 73, magyar hitel 145—144.50, municipális 25—24.50, földhitel 56.50—56.25, franko 63, anglo 31—30.50, takarékos és hitel 46, hivatalnok egylet 43, pest-budai gőzmalom 685, molnárok és sütők 246, vasuti kölesön 94, országos központi 70. Valuták nem változtak.

Felelős szerkesztő: **Huszár Imre.**
Segéd szerkesztő: **Dr. Kakujay Gyula.**

H I R D E T É S.

TETTEY NÁNDOR és TÁRSA

könyvkereskedésében

Budapest: váczai-utca, „a vastuskóhoz” megjelentek:

ABONYI LAJOS. A fonó krónikája. Beszélyek a magyar népéletből. 3 kötet ára 3 frt.	JAKAB ELEK. Kolozsvár története. I. kötet, Ós-, ó- és középkor (513 Kr. e. 1540 Kr. u.) oklevéltár és világszító rajzokkal. Ára 10 frt.	B. PONGRÁCZ EMIL. Gyöngyvirág. Regény 2 kötet Rózsabimbók. Költeményfüzér 1 frt. diszkötésben 2 frt.
ARGIS GYULA. VIII. Henrik hat házassága. Történeti regény. 1 frt.	Korrajzok és eszmétörédek 1850—1867. évszakkból Jankovich Vincze naplója után 1 frt.	Estikék. Beszélyfüzér 60 kr.
ASBÓTH JÁNOS. A magyar királyi honvédelmi miniszterium működése 1867—72 a miniszter ur megbízásából hivatalos adatok alapján. 3 frt.	KÓVÁRI LÁSZLÓ. Erdély története. I. kötet. Az ősidőkről 1310-ig 2 frt.	Suezig és vissza. Utirajzok. 2 kötet 2 frt.
GEORGH BARTAL. Commentariorum ad historium status jurisique publici Hungariae. 3 köt. 5 frt.	II. kötet Az Anjou ház uralmától II. Lajos királyig 1.80 kr.	PRÉM JÓZSEF. Külföldi költőkből. Műfordítások 1.20 kr.
BARTALUS ISTVÁN. Magyar népdalok egyetemes gyűjteménye. A Kisfaludy-társaság megbízásából énekre és zongorára alkalmazva. I kötet 5 frt. diszkötésben 6 frt.	III. Zápolyák kora 2 frt.	Dr. SCHROTT JÓZSEF. Az általános állami számvitel-tan kézikönyve, fordította Fésüs György 2.50 kr.
BEÓTHY ZSOLT. Bíró Márton. Regény, ára 1 frt.	IV. A Báthoriak, Boescai és Bethlenek kora 2.20 kr.	P. SZATHMÁRY KÁROLY. A beszély elmélete, a Kisfaludy-társaság első díjára méltott pályamű. 60 kr.
DEGRÉ ALAJOS. Salvator Rosa. Történeti regény, 3 kötetben. (3 frt helyett) 2.20 kr.	V. A Rákóczyak és Apaíak kora 2 frt.	A Gyulafehérvár-Nagyenyedi Bethlen-főtanoda története 2.50 kr.
DUMAS SÁNDOR. Egy szerelmi kaland (1 frt helyett) 75 kr.	VI. A Gubernátorok kora. 2 frt.	Beszélyek az erdélyi honvédlágból. 1 frt. helyett 60 kr.
GAÁL KAROLINA. Egy sarkert ör. Történeti regény Mátyás király korából. 90 kr.	KÓVÁRI LÁSZLÓ. Erdély nevezetesebb családai. Czimerekkal és leszármazási táblákkal. 30 fametszvény. nyel. Ára 3 frt.	Lukanusz. Szomorujáték öt felvonásban. 60 kr.
GABORIAU E. A 113. számú peresomó. Regény 4 kötet 4 frt.	A magyar családi és közeleti viseletek és szokások a nemzeti fejedelmek korából 2 frt.	
GIBBON EDVÁRD. A római birodalom hanyatlásának és bukásának története. Az angol eredetiből átdolgozta Hegyessy Kálmán. Második jutányos kiadás. 2 kötet. Ára 4 frt.	Okmánytár az 1848—1849-iki eseményekhez. 2 frt.	
GONDRECOURT. La Gazette báró. Történeti regény, (3 frt helyett) 2 frt.	Ára 1 frt.	
GONZALEZ MANÓ. Az éj hölgye. Regény, fordította Balthazar Győző 2 kötet 2 frt.	Száz történelmi rege 1 frt.	
Az egy orosz hercegnő. Regény, fordította Milassin Vilmos. 1 frt 20 kr.	Történelmi adomák. 1 kr.	
HANZÉLY FERENCZ. Kereskedelmi irálytan és levelező, egybekötve kereskedelmi és magániratokkal. Pályamű. 3 frt.	KLOPSTOCK. Messiás. ford. Tárkányi Béla. Diszkötésben (1 frt 50 kr helyett) 1 frt.	
HAFIZ DALAI. Persa eredetiből ford. Erdődi Harrach Béla 1.20 kr., diszkötésben 2 frt.	LIPCSEY TAMÁS. Néhány szó a magyar társadalomról 60 kr.	
HUGO VICTOR. A Notre-Dame egyház Párisban. Regény, fordította Szalkay Gergely. 3 kötet 2.50 kr.	IDŐSB MOGYORÓSSY JÁNOS. A Wenckheim Hund család eredete és ivadécai Magyarhonban. 7 kömetszetű arczképpel 1.60 kr.	
	ORBÁN BALÁZS. A székelyföld leírása történelmi, régészeti, természetrajzi s népismei szempontból. Számos önálló és szöveggéppel. I. Udvarhelyszék 4 frt. II. Csíkszék 3 frt. III. Háromszék 4 frt. IV. Marosszék 4 frt. V. Aranyosszék, Radnóth, Maros-Ujvár, Gyéres és Toroczko vidéke 4 frt. VI. A Barezaság 5 frt. Mind a 6 kötet 24 frt.	
	POLITIKAI LEVELEK. Egy külföldön élő honfihoz. 60 kr.	

Megjegyzendő, hogy ezeken kívül könyvkereskedésünkben bármily irányu és bárhol megjelent vagy hirdetett munkák készletben tartatnak, vagy minden árfelemelés nélkül a leggyorsabban szerezhetők meg.

Tetty Nándor és társa könyvkereskedése Budapesten.